

Een brandblusser voor het onderwijs

CENTRALE TOETSEN Evalueren doet leren. Centrale toetsen zijn volgens Wouter Duyck cruciaal om de kwaliteit van ons onderwijs opnieuw op te krikken.

Wouter Duyck
Professor Cognitieve Psychologie (UGent)

Sylvia Wenmackers en Vincent Ginis, covoorzitters van de Jonge Academie, vinden het te vroeg om centrale toetsen in te voeren als instrument om leerwinst in het onderwijs in kaart te brengen (*DS 30 juni*). De auteurs willen de problemen in ons onderwijs eerst oplossen. Vreemd, want onderzoek toont aan dat die toetsen net leiden tot betere leerprestaties en eerlijkere onderwijskansen. Ze zijn een belangrijk deel van de oplossing.

Ons onderwijs heeft een probleem. De leerprestaties zijn in vrije val in internationale testen. Het duurt negen maanden langer voor een 15-jarige even goed rekt als twintig jaar geleden. Van 36 geteste landen ging alleen Finland nog sterker achteruit dan Vlaanderen. En ook in het lager onderwijs lezen kinderen in slechts drie Europese landen slechter dan hier. De sterkste achteruitgang in tien jaar van alle geteste landen.

Teaching to the test

De auteurs menen dat investeringen in indicatoren de dalende leerpresta-

ties niet tegen zullen gaan. Een vreemde redenering. Duitse onderzoekers analyseerden leerresultaten van de internationale Pisa-test, afgelegd door 200.000 leerlingen uit 32 landen. Ze stelden vast dat centrale toetsen leiden tot een leerwinst van een half schooljaar. Andere onderzoekers vergeleken schoolresultaten tussen Duitse deelstaten met en zonder centrale toetsen, en stelden opnieuw vast dat staten met toetsen het beter doen.

Oostenrijkse en Amerikaanse onderzoekers analyseerden honderdduizenden leerlingen in het secundair en lager onderwijs. Opnieuw: betere leerprestaties in systemen met centrale toetsen. Amerikaanse en Spaanse onderzoekers stelden vast dat de resultaten zelfs binnen dezelfde

de scholen verbeteren als ze die toetsen invoeren. Een andere studie toont bovendien dat scores op centrale examens veel beter latere salarissen (en dus carrières) voorspellen dan rapporten op basis van lokale examens, omdat ze vaardigheden die relevant zijn voor jobs beter weerspiegelen.

Centrale toetsen doen leren. Op data gebaseerde kwaliteitszorg doet scholen nadenken over hun aanpak, vergroot de verspreiding van good practices, en stuwt sterke en minder sterke leerlingen vooruit. Als centrale toetsen leiden tot *teaching to the test*, zoals de auteurs vrezen, dan is dat tenminste de *teaching* die we willen.

Centrale toetsen worden zorgvuldig uitgedacht door een team. Het gebeurt van misplaatst wantrouwen om zomaar te stellen dat dit slechte toetsen zullen zijn, zoals de auteurs opperen. De toetsen die onze leerlingen elke dag afleggen, zijn helaas soms van veel bedenkelijker kwaliteit, zoals onlangs bleek uit de onderwijsspiegel (*DS 11 juni*). Daarin schoof de onderwijsinspectie centrale toetsen terecht naar voren als een voorwaarde voor geïnformeerde, op data gebaseerde externe kwaliteitsmonitoring.

Dure onderneming?

De auteurs maken zich ook zorgen over de impact van centrale toetsen op de ongelijkheid. Nederlandse sociologen hebben glashelder aangetoond dat de relatie tussen afkomst en leren veel sterker is in landen zonder centrale toetsen. In landen die objectieve metingen en criteria gebruiken voor evaluatie en studieoriëntering hebben kwetsbare kinderen meer onderwijskansen, niet minder.

Ten slotte kaarten

ze aan dat de invoering van testen een dure onderneming is. De literatuur toont net aan dat centrale toetsen kostenefficiënt zijn. Die investering verdelen over een cheque van 200 euro voor 4.000 scholen zal geen enkel effect hebben op leerprestaties. En ook het lerarentekort zullen we daar niet mee oplossen. Kwaliteitszorg moet gebaseerd zijn op feiten en systematische data, en dat vereist een structurele aanpak.

Dat de leerprestaties dalen, weten we dankzij gestandaardiseerde toetsen, die gelukkig in het buitenland ontwikkeld werden

Overal ter wereld worden centrale toetsen gebruikt, maar niet in Vlaanderen. Een op de zeven scholen levert systematisch laaggeletterde leerlingen af, maar het Vlaamse ministerie van Onderwijs weet niet om welke scholen het gaat. Dat die scholen bestaan, weten we alleen uit het Pisa-onderzoek dat de Oeso organiseert.

De Vlaamse regering besteedt een derde van haar begroting aan onderwijs, maar onderwijsverstrekkers kunnen praktisch volledig vrij kiezen hoe ze dat besteden. Dan mag de regering best weten welk resultaat ze daarvoor terugkrijgt. Zeker als die resultaten blijven achteruitgaan.

Het is onbegrijpelijk dat uitgerekend wetenschappers pleiten tegen meten, en dus weten. Ze gebruiken de terechte metafoer dat ons onderwijs in brand staat. De dalende leerprestaties zijn een ernstig probleem. Dat weten we net dankzij gestandaardiseerde toetsen, die gelukkig in het buitenland ontwikkeld werden. We moeten dus inderdaad dringend blussen. Maar een geblinddoekte brandweerman zal ons niet redden.

© Lectr

de mening

Marc Reugebrink

De Belgische kust maakt me zeeziek

Iken de zee, dat gaat nooit wat worden. Als mensen mij verbaasd vragen waarom niet, antwoord ik meestal met enkele regels van Van Oostaijen: 'De sjimpansee is ziek van de zee. Er gaat zoveel water in de zee meent de sjimpansee.' De zee is het top punt van onmatigheid, vind ik, met al dat water dat nergens een einde lijkt te vinden, zodat je je al de wereldkaart in herinnering moet brengen om de zekerheid te hebben dat al dat klotsen en schuimen toch ergens weer stopt.

Misschien is het een vorm van pleinvrees, zij het een vrees waarvan ik op pleinen verder geen last heb. Of het heeft simpelweg te maken met het feit dat ik een 'zandhaas' ben - van oorsprong een Nederlander, een mensensort die zich grotendeels onder de zeespiegel gehuisvest heeft, maar geboren in het oosten van dat land, op zandgrond, met heuvels, die men er 'bergen' noemt (de Markelose Berg bijvoorbeeld, 40,1 meter hoog), in een deel van het

land dat na de komende zeespiegelstijging nog gewoon blijft bestaan.

Maar behalve te veel water, te veel door niets onderbroken weidsheid, is het vooral het gegeven dat 'de zee' een melkkoe blijkt te zijn voor een nietsontziende mafia van speculanten, bouwondernemers en inhalige middenstanders die altijd in het *Journal* mogen klagen dat het te veel regent in de zomer (een ramp!) of te weinig (een ramp!). De Belgische kustlijn is een schandaal. Ze doet pijn aan de ogen: de ene betonklots na de andere, waardoor een wandeling langs het strand zoets is als het bezoeken van een legbatterij vol kakelende kippen die allemaal op hun veel te duur betaalde balkons sereen zitten te wezen.

'Onze drang naar de zee lijkt universeel', schreef een redacteur in deze krant. Nou, deze sjimpansee doet daar niet aan mee. 'Zeelucht is gezond' wisten de oude Grieken al, en er mag van alles in de lucht hangen dat goed is voor lijf en leden, zoals onderzoek heeft

aangebond (*DS 30 juni*) - dat onderzoek hebben ze dan toch niet aan de Belgische kust gevoerd. Het verblijf daar is niets dan stress. Duizenden op een paar vierkante kilometer rul zand, lijf aan ingevet lijf, met het gegengel en gebonk van boomboxen en bluetoothspeakers op een volume dat vooral verachting voor alle anderen uitstraalt. De lange files ernaar toe. De parkeerstress. De lange files terug. Wat er werkelijk in de lucht hangt, is braadvet, uitlaatgas en oud zweet. De stank van geld en schaamteloze uitbuiting.

Misschien moet ik het niet afweten van de zee. Deze sjimpansee is ziek van het systeem dat zelfs de weidsheid van de zee inperkt tot de grootte van een kassabon. Over onmatigheid gesproken. In die zin is een snelle stijging van de zeespiegel, paradoxaal genoeg, misschien zelfs wenselijk.

Marc Reugebrink is schrijver. Deze week verzorgt hij 'De mening' in DS Avond.